

Diak

Elisa Niemelä
JUNNUTOIMINTA
-junnutoiminnan kehittäminen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Kirkon nuorisotyön ohjaaja
Sosionomi
Opinnäytetyö, 2024

JUNNUTOIMINTA-

Junnutoiminnan kehittäminen

TIIVISTELMÄ

Opiskelija(t) Elisa Niemelä
Opinnäytetyön nimi Junnutoiminta- junnutoiminnan kehittäminen
Sivut ja liitteet: 37 sivua, 2 liitettä
Aika kevät 2025
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi
Kirkon nuorisotyönohjaaja

Opinnäytetyön aiheena on junnutoiminnan kehittäminen. Junnutoiminnalla tarkoitetaan 11–14-vuotiaille suunnattua Ylöjärven seurakunnan harrastus-, osallistamis- ja vapaaehtoistoimintaa. Syksyllä 2024 on aloitettu kolme erilaista ryhmää, jotka ovat tarkoitettu junnuikäisille. Ne ovat junnuvaikuttajat, junnuohjaajat ja junnuperheiden illat.

Junnuvaikuttajat on junnuvaikuttajaryhmä, johon on kutsuttu junnuikäisiä ja ryhmän tarkoituksena on osallistua seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja auttaa ottamaan seurakunnan toiminnassa jatkossa junnuikäiset paremmin huomioon.

Junnuperheiden illat on suunnattu alakouluikäisten perheille. Kerran kuussa toteutuvissa illoissa on valmiiksi suunniteltu ohjelma, jota perheet saavat yhdessä toteuttaa.

Opinnäytetyö keskittyy pääasiallisesti junnuohjaajatoiminnan tarkasteluun. Junnuohjaajat osallistuvat Ylöjärven seurakunnan tapahtumiin aputehtävissä ja jatkossa myös varhaisnuorten kerhoihin ja leireille apuohjaajan tehtävissä.

Opinnäytetyön myötä tuli selväksi, että tarvetta tällaiselle toiminnalle on ja toiminta lähti hyvin käyntiin. Näkökulma on erilainen kuin aiemmin tämän ikäisten toiminnassa. Uusi näkökulma on se, että junnut itse suunnittelevat ja toteuttavat ja työntekijä on toiminnan mahdollistaja.

Junnutoiminta kasvattaa junnuja seurakunnan vapaaehtoistyön ajatukseen sekä seurakunta yhteisöön sekä tukee heidän omaa kasvuaan seurakunnan polku-mallissa.

Merkittävimpiä tuloksia junnujen osalta oli se, että he kokivat toiminnan merkitykselliseksi ja rohkaistuivat olemaan tapahtumissa esillä. Junnut saivat suunnitella itsenäisesti heille logon, joka painettiin paitoihin, joita he saavat jatkossa pitää tapahtumissa päällään ja näin tietoisuus junnutoiminnasta tulee kasvamaan laajemmalla porukalle.

ABSTRACT

Elisa Niemelä
Developing parish activities for juniors
37 pages, 2 appendices
Spring 2025
Diaconia University of Applied Sciences
Bachelor of Social Services
church youth worker

This thesis is a development-oriented functional thesis. The aim was to develop junior activities at Ylöjärvi Parish in Finland.

Junior activities at the parish are aimed at children aged 11-14. Three new activity groups were started in the autumn of 2024: Junior Influencers, Junior Instructors, and Junior Family Evenings. The juniors who participate in these activities are included in the planning and implementation of activities in the parish.

The main focus of this thesis was on the activity group Junior Instructors. The juniors taking part in the group will have assisting roles in parish functions as well as help leader roles in clubs and camps organized by the parish.

Theoretical part I started to collect autumn 2024.

Through the activities, the juniors are allowed to plan the activities, and the employees' role is enable and facilitate this.

The outcome of the thesis was, that these kinds of activities are needed. The activities are meaningful for the participants and whole parish.

Most important data collection was survey to participants. Also questionnaire to other parish. Observation which I make myself and other worker.

The key area of development for the juniors through the activities were gaining courage, Christian growth, and learning about voluntary work.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT KEHITTÄMISTYÖLLE	5
2.1 Seurakunnan kasvatustyö.....	5
2.2 Osallisuuden merkitys	6
2.3 Polku-malli	7
2.3.1 Rohkeus.....	8
2.3.2 Vapaus.....	8
2.4 Varhaisnuoruus ikäkautena.....	9
3 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSI JA MENETELMÄT	10
3.1 Tarpeen toteaminen	11
3.2 Yhteistyökumppanina Ylöjärven seurakunta	13
3.2.1 Suunnittelu	15
3.2.2 Toteutus	17
4 KÄYNNISTYNEEN JUNNUTOIMINNAN TOIMINNAN KUVAUS JA ARVIOINTI	20
4.1 Keskiössä junnuohjaajat	24
5 LOPPUARVIOINTI JA PÄÄTÖS KEHITTÄMISTYÖLLE	28
5.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	28
5.2 Kehittämistyön tulokset	29
6 POHDINTA	31
6.1 Miten saamme sitoutuneita osallistujia?.....	32
6.2 Kuinka saamme kristillisen kasvatuksen mukaan toimintaan?	33
6.3 Loppupohdinta	34
LÄHTEET:.....	38
LIITE 1. Tiedote huoltajille	40
.....	41

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on junnutoiminnan kehittäminen. Junnutoiminnalla tarkoitetaan 11–14-vuotiaille suunnattua toimintaa. Suunnitelmani mukaan junnutoiminta aloitetaan kolmella erilaisella toimintamuodolla, joihin kuuluu junnujen vaikuttajaryhmä, junnuohjaajaryhmä sekä junnuperheiden illat. Esittelen kaikki kolme toimintamuotoa lyhyesti, mutta opinnäytetyössäni keskityn enimmäkseen junnuohjaajaryhmän kehittämiseen. Kokonaiskuvan kannalta on kuitenkin hyvä tietää koko rakenne ja saatan muihinkin ryhmiin viitata opinnäytetyössäni.

Ylöjärven seurakunnassa on aktiivista toimintaa vauvoille, lapsille, vauva- ja lapsiperheille, varhaisnuorille (7–10-vuotiaille) ja nuorille. Perinteisesti 11–14-vuotiaat kuuluvat varhaisnuorisotyön toiminnan alle ja näin on jatkossakin ja kehittämistyöni tavoitteena on lisätä ikäryhmän osallisuutta ja kohdentaa toimintaa vastaamaan paremmin heidän tarpeitaan vastaavaksi. Opinnäytetyöni tarkoitus on kehittää kohdennettua toimintaa 11–14-vuotiaille. Toimintaa 11–14-vuotiaille on ollut vähänlaisesti. Ylöjärven seurakunnalla on käytössä polku-malli. Polku-malli on seurakuntien yhteinen työväline, jonka tarkoituksena on tukea yksilön henkilökohtaista ja yksilöllistä hengellistä polkua seurakunnassa (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-a). Junnutoiminnan kehittäminen tukee vahvasti polku-mallin mukaista ajatusta ja toimintaa.

Toiveissani on, että junnutoiminnan kehittäminen tukee myös rippikoulutyötä. Tällä hetkellä tilanne on usein sellainen, että nuori on saattanut osallistua seurakunnan toimintaan alle kouluikäisenä ja sitten seuraavan kerran rippikouluun. Junnutoimintaan osallistuminen voisi helpottaa tätä, että lapsen ja nuoren kasvu seurakunnan toiminnassa olisi jatkuvampi ja yhtenäisempi. Rippileirille tulevat ovat usein vieraantuneet seurakunnan toiminnasta ja se aiheuttaa monenlaista haasteita. Jos lapsi osallistuisi jatkuvammin toimintaan, niin jotkut asiat voisi olla helpompia rippikoulutyössä.

Junnutoiminnan tarkoituksena on tuoda myös entistä vahvemmin kouluikäisten perheitä mukaan seurakunnan toimintaan. Perheinä seurakunnan toimintaan

osallistuu pääasiallisesti perheet, joissa on alle kouluikäisiä tai alakouluikäisiä lapsia. Kuitenkaan perheen merkitys lapsen elämässä ei saisi kadota, vaikka lapsi kasvaa eikä yhdessä tekeminen loppua. Yleisenä huomiona olen huolissani perheiden erillisyyden lisääntymisestä ja vanhemmuuden katoamisesta. Toivon, että tämä toimintamuoto vähän lisäisi vanhempien toimimista yhdessä lastensa kanssa.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT KEHITTÄMISTYÖLLE

2.1 Seurakunnan kasvatustyö

Seurakunnan kasvatustyön keskiössä on yhteen kuuluvuuden tunne, kristillinen kasvatusta ja lähimmäisen rakkaus. Kristillinen koulu avaa kristillistä pedagogiikka siten, että siihen kuuluu kristillinen maailmankatsomus, ihmiskäsitys ja arvopohja. (kristillinen koulu, i.a).

Jo Vanhassa testamentissa ja sitä seuranneessa juutalaisuudessa lasten opettamista pidettiin tärkeänä asiana. Kasvatuksen menetelmät ovat tosin muuttuneet paljon; varhaisina aikoina kasvatusta on tapahtunut kurilla ja ankaruudella ja lapset on kasvatettu pelkoon. Kasvatusta ei noussut lapsen tarpeista käsin vaan yleensä käytöstapoihin ja yhteisön tapoihin liittyen (Luumi, 2010, 211–215).

Jeesuksen syntymä muutti teologisestikin paljon ihmiskäsitystä ja suhtautumista lapsiin. Jeesuksen sanoman myötä lapsuus on jo arvo sinänsä eikä vain vaihe matkalla aikuisuuteen. Muutos ei tapahtunut heti, vaan isossa osassa Uutta testamenttia vallitsee edelleen Vanhan testamentin asenne lapsia kohtaan. Asia muuttui pikkuhiljaa. Iso muutos toiminnassa tapahtui, kun lasten heitteille jättäminen kiellettiin Rooman keisarin käännyttyä kristityksi. Samainen keisari kielsi vastasyntyneiden hylkäämisen 374 jKr. (Luumi, 2010, 216–218).

Hengellinen ilmapiiri on muuttunut viime vuosikymmeninä voimakkaasti ja kirkko on kohdannut paljon kyseenalaistamista. Itse ajattelen, että tällä hetkellä teemme merkittävää työtä sen suhteen, millaiseksi tulevaisuuden seurakunta muodostuu, sillä tämän päivän lapset ja nuoret ovat tulevaisuuden seurakunta. Jo iso, vielä pieni- kirjassa avataan myös sitä, että lapsia ja nuoria kannustettaisiin esittämään kysymyksiä ja ajatuksia, myös kriittisiä. Työntekijän tehtävä on olla tavallaan peilejä lapsille ja nuorille ja tarjota myös erilaisia näkökulmia kirkkoon liittyen kuin mitä valtamedia tällä hetkellä tarjoaa (Pruuki, 2010, 233).

Tilastokeskuksen sivulta selviää, että 0–14-vuotiaiden määrä laskee koko ajan. 1950- tähän päivään mennessä 0–14-vuotiaiden osuus väestöstä on tippunut puolella eli 30 %:sta 14,9%. 2000-luvulla lasku on ollut entistä suurempaa. 23 vuoden aikana ikäryhmän osuus on laskenut yli 3 %. (Tilastokeskus (i.a.).

2.2 Osallisuuden merkitys

Nuoret ja osallisuus- nettisivusto määrittelee osallisuuden muun muassa kiinnostukseksi ympäristöä kohtaan, aktiivisuudeksi, osallistumiseksi, haluiksi ja kyvyksi vaikuttaa ja elämiseksi yhteydessä itseensä, ympäristöönsä ja yhteiskuntaan (nuoret ja osallisuus (i.a.). Osallisuus koetaan yksilön kokemuksena omien taitojen riittävydestä, merkityksellisyyden kokemuksena ja vastuun ottamisena omassa yhteisössä (Aarnio-Linnavuori, 2010,187). Nämä edellä mainitut asiat toteutuvat todella hyvin junnutoiminnassa ja lapsi saa sen myötä kokemuksen olla merkityksellinen ja aktiivinen tekijä omassa yhteisössään.

Osallisuus on yksi tärkein asia ihmisten sitoutuneisuudessa mihin tahansa toimintaan. Tiina Häkkisen artikkelissa Nuorisotyön sosiaalipedagogiikka ja osallisuutta tukeva kasvatusajattelu painotetaan osallisuuden merkitystä ja avataan sitä, että osallisuuden rinnakkaiskäsitteitä on kuuluminen ja kiinnittyminen. Kuulumisen tunnetta pidetään artikkelissa yhtenä perustarpeena. Osallisuus ei

myöskään ole pelkkää osallistumista, vaan osallisuuden kokemiseen liittyy dialogisuus, läsnäolo ja kohtaaminen (Häkkinen, 2021, 181).

Osallisuuden yhteisö on yksi kirkon tavoite. Mielenkiintoinen näkökulma asiaan on se, että seurakunnan tehtävänä on vahvistaa jäsenten osallisuutta huolimatta siitä, kuinka aktiivisesti jäsenet osallistuvat. Muissa harrastuksissa toiminta ja osallisuus muodostuu nimenomaan vain osallistuvien ja aktiivisten jäsenten ympärille. (Luumi, 2010, 173).

Osallisuuteen ajattelun vahvasti kuuluvan kristillisen kasvatuksen seurakunnan toiminnassa, sillä osallisuuden tunnetta voi kokea monessa toiminnassa, mutta kristillinen yhteys ja sen jakaminen tuo seurakunnan toiminnassa parhaimmillaan erilaisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen.

2.3 Polku-malli

Polku-malli on seurakuntien yhteinen toimintamalli, joka tukee ihmisen yksilöllistä, mutta samaan aikaan kristillistä yhteisöllistä polkua seurakunnassa (Suomen ev.lut.kirkko (i.a-b)).

Polku-mallin vahvuus on mielestäni siinä, että se antaa pohjan ja mallin, mutta antaa seurakunnan peilata seurakunnan toimintaa heidän omista lähtökohdistaan. Polku-malli keskittyy lapsuudesta nuoreen aikuisuuteen (0–22-vuotiaat). Tämä ikäjakso on jaettu kahdeksaan eri osaan, joista jokainen pitää sisällään kolme ikävuotta. Jokaisella ikäkaudella on oma teemansa, jossa ikäkauden kehityshaaste on ilmaistu positiivisena asiana ja muotona. (Vappula, 2021, 195). Junnutoiminta osuu Ylöjärven seurakunnassa aika tarkkaan polku-mallin puoliväliin. Polku-mallissa jokaisella ikäkaudella on oma teemansa, jota on hyvä pitää keskiössä jollain tapaa ikäryhmälle toimintaa suunnitellessa. 9–11-vuotiaiden teema on rohkeus; siihen liittyy kysymykset rohkeudesta olla oma itsensä, rohkeus olla reilu kaveri ja rohkeus olla kristitty. 12–14-vuotiaiden teema on vapaus; siihen

liittyy ajatus siitä, että saa olla sellainen kuin on ja että on tärkeä kotona, koulussa ja kirkossa. (Vappula, 2021, 193–196).

2.3.1 Rohkeus

Positiivinen kasvatus- sivuston artikkelissa rohkeus on määritelty siten, että uskalletaan tehdä, vaikka pelottaa. Rohkeus ei ole pelottomuuden vastakohta. Rohkeus voidaan jakaa myös eri osiin, kuten taloudellinen rohkeus, emotionaalinen rohkeus, fyysinen rohkeus ja moraalinen rohkeus (Positiivinen kasvatus (i.a.).

Tuo edellisen kappaleen lopussa oleva jako erilaisiin rohkeuksiin oli mielestäni erittäin hyvä ja vähän erilainen näkökulma rohkeuteen. En ole itse rohkeutta ajatellutkaan tuolla lailla jaoteltuna, mutta tottahan se on, että olemme eri tavoilla rohkeita. Tämä on tärkeä näkökulma kertoa myös lapsille, kuinka eri tavoin ihminen voi olla rohkea.

2.3.2 Vapaus

Yksi junnuohjaaja kuvailee vapautta siten, että jos on ollut esimerkiksi riitaa ja haluaa olla yksin, niin saa olla. Varmistin vielä, että tarkoittaako hän vapaudella sellaista, että hänen rajojaan ja toiveita kunnioitetaan. Tätä hän sanoi tarkoittaneensa. Muissa kommentteissa lapset kokivat vapauden tarkoittavan vapautta pystyä elämään omana itsenään. Sitä, että pystyy harrastamaan, kaverit ei pidä ns. vankina. Vapaus määriteltiin myös lojaalisuudeksi ja oikeutta tehdä mitä vaan laillisia asioita.

Lasten ajatukset vapaudesta olivat hienoja. Ajattelin itse, että vapaus olisi sanana lapsille vaikea, mutta ei se vaikuttanut olevan, vaan ajatuksia tuli aika helposti ja erilaisia, vaikka osa toki olivat samojakin.

Mannerheimin lastensuojeluliitto määrittelee artikkelissaan ”Mistä asioista nuori voi päättää itse” liikennemerkkien avulla asioita, joista nuori voi päättää itse ja mistä ei; punaisella ovat asiat, joista nuori ei voi päättää itse, keltaisella asiat, joista nuori päättää yhdessä huoltajien kanssa keskustellen ja vihreällä asiat, joista nuori saa päättää itse (Mannerheimin lastensuojeluliitto, (i.a.-a).

2.4 Varhaisnuoruus ikäkautena

Lapsen kehitys on hyvin eri vaiheessa 7-vuotiaana juuri koulutiensä aloittaneena kuin 14-vuotiaana murrosiän kynnyksellä tai sen keskellä. Ikäkaudet 11–14 vuotta kuuluvat lapsuuden ja nuoruuden rajamaille aika vahvasti. Tässä vaiheessa toki kehittymisen asteetkin vaihtelevat rajusti, mutta ero 7–10-vuotiaisiin on valtava. Mikä ikä- kirjassa mainitaan 11–14-vuotiaiden välisistä suurista kehityseroista (Hakkarainen K, Vappula, K, 2015, 10) ja tosiaan ero 7–10-vuotiaisiin voi olla hurjan suuri ja siksi yhteistä toimintaa on hankala keksiä.

Esimerkkinä ikäkauden eroista mainittakoon, että 7- vuotiaat ovat koulunsa juuri aloittaneet ja heidän kehitysvaiheeseensa kuuluu merkittävästi irtaantuminen huoltajasta jossain määrin ja toisaalta samaan aikaan huoltajan huomion ja edelleen suuri lähellä olemisen tarve. 11–14-vuotiaat ovat jo huomattavasti itsenäisempiä ja kykenevämpiä toimimaan itsenäisesti. Edelleen toki huoltajien huomion tarve on suuri tämänkin ikäisillä, mutta kavereiden merkitys kasvaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto (i.a.-b)

Mikä ikä- kirjassa on havaittu sama asia, mitä itse olen pohtinut ja ääneenkin usein sanonut, että seurakuntien kokoava perhetyö painottuu alle kouluikäisten lasten perheisiin. Kuitenkaan kouluikäisten lasten perheitä ei saisi toiminnassa

unohtaa. Artikkelin mukaan perheet kokevat, että kouluikäisten lasten perheissä aika ei riitä yhteiseen tekemiseen koulun, töiden ja harrastusten vilinässä (Hakkarainen K, Vappula, K, 2015, 109). Olen samaa mieltä artikkelin kanssa siitä, että seurakunnan kokoava perhetoiminta voisi olla apu tähän paineeseen eikä suinkaan yhteisen ajan vähenemiseen vaan sitä lisäävänä.

Tutkimuksen mukaan 11–13-vuotiaat kaipaavat eniten sitä, että huoltajat olisivat kotona ja tehtäisiin asioita yhdessä. Toiveet yhdessä tekemiseen ovat hyvin tavallisia; muun muassa kaupassa, elokuvissa, uimahallissa ja kylässä käymistä (Cacciatore, 2010, 10).

3 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSI JA MENETELMÄT

Opinnäytetyöni on osallistava kehittämistyö, jonka tarkoituksena on kehittää toimiva ja ikäryhmää tukeva toimintamuoto yhteistyössä osallistujien, heidän perheiden ja muiden työntekijöiden kanssa. Opinnäytetyön tukena käytän kyselyitä ja omia havaintojani ja kokemuksiani. Kyselyt on tehty toimintaan osallistuville, Ylöjärven seurakunnan työntekijöille, jotka toimintaa toteuttavat sekä muiden seurakuntien työntekijöille, että sain vertailukohtaa muiden seurakuntien tuon ikäkauden toteuttamiin toimintoihin.

Opinnäytetyön suunnitteluvaihe on alkanut jo hyvissä ajoin keväällä, oikeastaan heti opintojen alkaessa, kun aihe hahmottui itselleni. Esittelin aiheen nuorisotiimin vastaavalle nuorisotyönohjaajalle sekä toiselle varhaisnuorisotyötä työntekijälle. Molemmat innostuivat asiasta ja antoivat luvan asian kehittämiseksi. Toinen varhaisnuorisotyöntekijä on kehittänyt käytännön toimintaa osaltaan kanssani sekä hänellä on vastuu junnuvaikuttajaryhmän toiminnasta. Itselläni on vahva osa toiminnan kehittämisessä yksin sekä työparin kanssa sekä aiheen perehtyminen teorian ja muiden seurakuntien käytäntöjen kautta.

Ylöjärven seurakunta ei vaadi opinnäytetyölleni tutkimuslupaa, sillä en opinnäytetyössäni käsittele kyselyn tuloksia tai muita asioita niin, että henkilöt olisivat

tunnistettavissa. Tutkimuksen pohjana on lineaarinen kehittämistarve, johon kuuluu neljä vaihetta; tavoite, suunnittelu, toteutus ja päätös. Näiden vaiheiden mukaisesti eteni opinnäytetyöni tekemisessä. Opinnäytetyössäni käytän tutkimuksen pohjaksi kyselyitä ja omia havaintojani ja kokemuksiani. Kyselyyn osallistujat tulevat olemaan toimintaan osallistuvat ikäryhmän jäsenet, Ylöjärven seurakunnan työntekijät, jotka toimintaa toteuttavat sekä muiden seurakuntien työntekijät, että saan vähän vertailukohtaa muiden seurakuntien tuon ikäkauden toteuttamiin toimintoihin. Muiden seurakuntien haastattelut tuovat työhön konkreettisia havaintoja siitä, miten ikäkauden toiminta toteutuu muissa seurakunnissa ja mahdollisesti sieltä saa hyviä, toimivia ja konkreettisia ideoita meidän toiminnan tukemiseksi. Haastattelut toteutan opinnäytetyön kirjoittamisen alkuvaiheessa, jotta pystyn hyödyntämään niiden antia omassa kehittämistyössäni.

Kyselyjen tekemisen pohjana on sen tiedon laajentaminen ja hyödyntäminen, mitä muissa seurakunnissa on jo tiedossa ja käytännössä havainnointu ja toteutettu. Teoriapuolta olen hakenut kirkollisen alan kirjoista ja artikkeleista.

Myös toimintatutkimusta hyödynnän opinnäytetyötä tehdessä ja arvioidessani sitä. Siinä ensimmäisessä vaiheessa on toiminta, havainnointi ja reflektointi. Näiden tehtyjen toimintojen jälkeen sama kaava toistuu uudelleen. Tämä toiminta on tärkeää säilyttää koko toiminnan ajan.

3.1 Tarpeen toteaminen

Opinnäytetyöni aiheena on junnutoiminnan kehittäminen ja tässä ensimmäisessä vaiheessa enimmäkseen sen suunnittelu ja toiminnan alkuun saattaminen. Opinnäytetyön prosessin jälkeenkin tietysti kehittäminen jatkuu seurakunnassa muiden työntekijöiden osalta, tässä vaiheessa tosiaan suunnittelemisen ja aloittamisen ovat keskiössä.

Asia on pyörinyt puheissa ja useamman vuoden ja tarve toiminnalle on todettu työyhteisön sisällä, mutta aiheeseen paneutuminen muiden töiden ohessa on jäänyt. Opinnäytetyöni myötä nousi idea, että nyt itselläni olisi mahdollisuus hyödyntää opinnäytetyön tekemistä asian kehittämiseen ja tarve toiminnalle on lisääntynyt entisestään. Selvittelyjeni ansioista selvisi, että varhaisnuorten toimintaan osallistuvista pieni osuus on 11–14-vuotiaita ja tämä havainto tuki kehittämistyön tarvetta. Asia ei sinällään ole uusi vaan esimerkiksi ABC-kurssia on järjestetty Ylöjärven seurakunnassa aiemminkin, mutta sen toiminta loppui jokunen vuosi sitten osallistujien vähyyteen. Nyt kuitenkin ajattelen, että yhteiskunnassa on tapahtunut isoja muutoksia, joten nyt voi olla hyvä hetki toiminnan uudelleen aloittamiselle.

Alakouluikäisille on suunnattua toimintaa, mutta havainto on, että 11–14-vuotiaat osallistuvat vähän toimintaan ja tämän uudenlaisen toiminnan tarkoituksena on saada paremmin ja tarkemmin kohdennettua toimintaa tälle ikäryhmälle. Ylöjärven seurakunnan leiritoimintaan osallistujista max. 30% on näitä junnuikäisiä ja alakouluikäisten kerhotoimintaan osallistuvista ainoastaan 13% on 5-6-luokkalaisia ja 1–4-luokkalaisia on 87%. Lukemat olen laskenut kesän 2024 leireille osallistujista sekä syksyn 2024 varhaisnuorten kerhoihin osallistujista. Nämä lukemat tukevat kohdennetun toiminnan tarpeen todellisuutta.

Ylöjärven seurakunnassa on vakaa osallistujamäärä siis alle 10-vuotiaiden keskuudessa ja sitten taas riparin käyneiden ja sitä vanhempien nuorten keskuudessa. Olen sitä mieltä, että 11–14-vuotiaille tuskin on mitään lähtökohtaista ongelmaa osallistua seurakunnan toimintaan siihen tietoon nojaten, että nuoremmat että vanhemmat ikäluokat osallistuvat. Tähän havaintooni liittyen koen, että haaste on enemmänkin mielenkiintoisen ja kohderyhmää palvelevan toiminnan löytäminen.

Mieleinen harrastus vaikuttaa lapsen hyvinvointiin merkittäväksi. Usein koemme harrastukseksi jonkin liikunta- tai soittoharrastuksen, mutta tällainen osallistava ja vapaaehtoisuuteen ja vapaaehtoisuutta painottava harrastus on aivan yhtä merkittävä tekijä lapsen hyvinvoinnissa. Tärkeää on se, että vapaa-ajan vietettä

ja harrastusta ei arvoteta, vaan ne nähdään toisiaan täydentävinä ja lasten ja nuorten hyvinvointia tukevinä (Laimi, T, 2023, 22)

Harrastus tukee lapsen itsetuntoa, itsenäisyyttä, sosiaalisuutta ja kehittää monipuolisesti taitoja ja lisää tietoa. Harrastus myös rentouttaa ja antaa vastapainoa koululle ja mahdollisille perheen sisällä oleville haasteille. Harrastaminen opettaa myös usein lapselle erilaisia tapoja itseilmaisuuksiin ja tunteiden käsittelyyn. Harrastaminen on nykyään usein jo aika ammattimaista, erityisesti jos puhutaan urheiluharrastuksesta. (Kukkasniemi, E, Kukkasniemi, M, 2010, 165).

Opinnäytetyöni selkeä tavoite on saada 11–14-vuotiaita aktivoitua ja osallistumaan enemmän seurakunnan toimintaan. Ylöjärven seurakunnan varhaisnuorten leireille osallistujista noin 30 % on 11-14-vuotiaita ja varhaisnuorten kerhotoimintaan ainoastaan alle 13 %. Tämä notkahdus osallistumisessa näkyy ripareilla siinä, että nuoret ovat vieraantuneet seurakunnan toiminnasta sekä leiritoiminnasta. Nämä kaksi taitoa ovat kuitenkin sellaiset, jotka selvästi tukevat riparille osallistumista ja siinä, miten nuori selviää leirimuotoisesta leiristä.

Mikä ikä- kirjassa pohditaan samaa asiaa eli sitä tehdäänkö seurakunnassa tällä hetkellä kovasti muuttuvassa yhteiskunnassa oikeita asioita oikeaan aikaan. Kirkolliskokouskin on pysähtynyt teeman ympärille, muun muassa rippikoulun varhentamiseen liittyen. Ylöjärven seurakunnassakin on pohdittu rippikoulun aikaistamista keskustelun tasolla, mutta tällainen muutos tarvitsisi varmasti laajempaa keskustelua. Kirkolliskokous on linjannut, että haastava ikäkausi kristillisen kasvatuksen tiimoilta osuu juuri 10–14-vuotiaisiin. Peruskoulussa on aikaistettu esimerkiksi seksuaalisen kasvatuksen aloittamista, mutta samankaltaisia aikaistamisia ei ole tehty seurakuntien puolella. (Hakkarainen K, Vappula, K, 2015, 9) Mielestäni tämän asian tiimoilta kannattaisi seurakuntien entistä enemmän jakaa tietouttaan ja hyväksi havaittuja ideoita

3.2 Yhteistyökumppanina Ylöjärven seurakunta

Ylöjärvi on Tampereen naapurissa sijaitseva kaupungin seurakunta. Ylöjärven seurakunta on aktiivinen ja siellä on paljon toimintaa. Noin 23 500 henkilöä Ylöjärven kaupungin asukkaista kuuluu Ylöjärven seurakuntaan, se on n.70 % asukasmäärästä, joka on 33 677 asukasta vuoden 2023 lopussa (Ylöjärvi (i.a.). Seurakunnassa on noin vakituista 80 työntekijää, tähän päälle tulee vielä kausityöntekijät (Ylöjärven seurakunta, (i.a.).

Rippikouluun osallistumisen määrä on ollut vahvaa kautta aikain Ylöjärvellä. Tälläkin hetkellä 95 % osallistuu oman seurakunnan rippikouluihin sekä koko ikäluokasta noin 90 %. Vuoden 2024 rippikouluihin osallistui ennätysmäärä kirkkoon kuulumattomia nuoria ja useampi kymmen kastettiin ennen konfirmaatiota. Tässä ajassa tämä on käänteinen ilmiö kuin isossa osassa muissa seurakunnissa. Ylöjärvi on reilusti koko maan keskiarvon yläpuolella, joka oli vuonna 2023 73,3 % (evl.fi, viitattu 7.9.2024). Koko maassa kirkkoon kuuluvista nuorista rippikouluun osallistuu noin 90 %, joten siinäkin Ylöjärvi on vähän keskiarvon yläpuolella (Suomen ev.lut. kirkko (i.a.-c.).

Ylöjärven seurakunnassa varhaisnuorisotyössä oli kaudella 2023–2024 viikoittain 25 maksutonta harrastusta, johon osallistui viikoittain yli 300 alakouluikäistä lasta. Kerhoja ohjaa noin 80 henkilöä, joista suurin osa alle 25-vuotiaita. Ohjaajille järjestetään kerhonohtajakoulutusta ja ohjaajat saavat työstään palkkaa sekä tarpeellista kokemusta työelämäänsä. Kerhoja on hyvin monenlaisia; liikunta-, kokki-, tanssi-, askartelu- ja pelikerhoja. Ohjaajien määrä kasvaa koko ajan ja halukkaita nuoria kerhonohtajia tulee valtavasti lisää. Syksyksi 2024 isossa osassa kerhoista on 3 ohjaajaa, mikä on hyvä asia ottaen huomioon ohjattavien ryhmien kasvavan levottomuuden.

Ylöjärvellä on vielä aktiivista koulu yhteistyötä ja työntekijät käyvät lukuvuoden aikana jokaisessa Ylöjärven peruskouluissa vierailuilla. Uusia tapoja toimia yhteistyössä koulujen kanssa mietitään koko ajan yhteistyössä kaupungin työntekijöiden kanssa. Lisäksi yhteistyö ammattikoulun ja lukion kanssa on lähtenyt hyvin nyt parin viime vuoden aikana käyntiin.

Junnutoiminta toisi onnistuessaan hyvän ja vahvan lisän jo ennestään hyvään ja kohtuullisen kattavaan nuorisotyöhön. Tällainen selkeästi tähän ikäryhmään suunnattu toiminta on puuttunut, mutta nyt ainakin tarjoamme sitä. Myöskin uutena alkava pokemon- kerho voi kiinnostaa myös tämän ikäisiä nuoria.

Junnutoiminnan aloittaminen on tasaisin väliajoin noussut puheeksi, mutta aina se on jäänyt muiden töiden alle. Opintojeni ja opinnäytetyön tekemisen myötä asia nousi jälleen puheeksi ja ehdotin, että voisin ottaa opinnäytetyöni aiheeksi junnutoiminnan kehittämisen ja aiheen miettimisen teorian ja käytännön kannalta. Esihenkilöni ja varhaisnuorisotyötä kanssani tekevä kollegani innostuivat ajatuksesta ja tämän myötä päädyin asian ottamaan opinnäytetyöni aiheeksi.

Haluan luottaa siihen, että vahva työ varhaisnuoriso- ja nuorisotyön puolella tukevat junnutoiminnan starttia, sillä Ylöjärven seurakunnalla on hyvä maine lasten, nuorten ja perheiden keskuudessa.

3.2.1 Suunnittelu

Junnutoiminta on tarkoitus käynnistää osana opinnäytetyötäni ja vastaavanlaista toimintaa ei ole ollut Ylöjärven seurakunnassa tällä hetkellä eikä ihan vastaavanlaisena koskaan. Toiminnan suunnittelu, käynnistäminen ja kehittäminen ovat kaikki osaltaan minun opinnäytetyöhöni kuuluvia asioita ja linkittyvät siihen, että toisiinsa toiminnan muodossa. Toinen varhaisnuorisotyöntekijä on kehittänyt käytännön toimintaa osaltaan kanssani sekä hänellä on vastuu junnuvaikuttajaryhmän toiminnasta.

Ensimmäinen askel asiassa oli itsekseni asian pohdinta, tarpeen miettiminen, resurssien riittäminen ja minkälainen toiminta parhaiten vastaisi tarpeeseen. Sen jälkeen otin asian puheeksi esihenkilön ja työtoverin kanssa. Siinä tapaamisessa löytiin lukkoon tarkemmat asiat eli jaoimme vastuut ja työnkuvat, sovimme

mainostuksen aloittamisesta ja aloitus ajankohdaksi päädyttiin syksyyn toimintakauden alkaessa. Vastuu jaettiin niin, että työtoverini vastaa junnuvaikuttajista, sillä hän oli mielessään myös jo aiemmin asiaa pyöritellyt. Junnuohjaajista vastaaminen tuli luontevasti itselleni, sillä vastaan kerhonohtajaistakin ja tämän toiminnan voi ajatella kerhonohtajaisten ”alalajiksi” tai siihen liittyväksi toiminnaksi. Junnuperheiden iltojen vastuun päätimme jakaa puoliksi niin, että pidämme joka toisen kuukauden illan. Työmme painottuu muutenkin paljon iltoihin, tällä pyrimme vähän vähentämään meidän iltatöiden määrää.

Keväällä aloitimme sellaisen yleismainonnan, että syksyllä on alkamassa junnu-toiminta 11–14-vuotiaille. Elokuussa kesälomien jälkeen aloitimme kohdenne-tumman mainonnan jokaisesta toiminnasta erikseen, jossa lyhyesti avasimme, mitä toiminta tarkoittaa. Lisäksi laitoimme tarkempaa infoa toiminnasta nettisivuillemme sekä varkkakerhoissa mainostettiin toimintaa. Kaikessa toiminnassamme nostimme esiin uuden toiminnan alkamista. Olin itse keskusta-alueen 5–9- luokkalaisten vanhempain illassa ja siellä esittelin toimintaa ja vastasin huoltajien kysymyksiin.

Syyskuussa kaikki toiminta starttasi. Tapaamisia on syyskaudella ollut syys-, loka- ja marraskuussa. Tapaamiset ovat olleet luoteeltaan pitkälti tutustumista toisiimme ja toiminnan avaamista osallistujille sekä toiminnan suunnittelua. Marraskuun loppuun olemme suunnitelleet yhteisen tapaamiskerran junnuohjaajien ja junnuvaikuttajien kesken, koska heidän toimintansa tulee kuitenkin kohtaamaan matkan varrella useita kertoja. Kevään 2025 tapaamiset painottuvat varmasti jo enemmän aktiiviseen tekemisiin, kun ryhmät ovat tutustuneet toisiinsa.

Syksyn aikana aiomme osallistua lasten oikeuksien juhlaan, Pappilan joulupolkuun ja joulumyyjäisiin. Lasten oikeuksien juhlassa aiomme esitellä ja jakaa Lohtu-nalleja. Pappilan joulupolulla tehtävämme on opastaa ihmisiä kiertämään joulupolkua Pappilan perhetalolla. Joulumyyjäisiin aiomme leipoa piparkakkuja, joita myymme kummikohteemme, joka on Botswana, hyväksi. Idea tuli lapsilta, että keräisimme jollekin rahaa ja kummikohteemme tuntui hyvältä ja luontevalta vaihtoehdolta.

Junnuperheiden illoissa on jokaiselle kerralle etukäteen sovittu teema; elokuussa oli pihapelit, syyskuussa perinneleikit, lokakuussa isänpäivä ja marraskuussa joululeivonta. Se on eri tyyppistä toimintaa, koska ryhmä ei ole vakio, vaan jokainen kokoontumiskerta muotoutuu osin siihen osallistuvien perheiden mukaan tuon etukäteisaiheen ympärille. Keväälle 2025 olemme sopineet jo yhden pappimme kanssa, että hän tulee opastamaan ja kertomaan retkeilystä perheille ja sitten tarkoituksenamme on tehdä yhteinen retki läheiselle retkeilypaikalle.

3.2.2 Toteutus

Toteutus on lähtenyt nyt syksyllä 2024 käyntiin. Elokuussa olemme aloittaneet aktiivisen mainonnan ja mainonta onkin hyvin saavuttanut ihmisiä. Mainonnassa olemme pääasiallisesti käyttäneet facebookia, instagramia ja seurakunnan omia nettisivuja. Ylöjärven seurakunnan jokaiseen ylöjärveläiseen kotiin jaettava ”kirkko näkyy”- lehdessä on myös ollut mainos. Myös kohderyhmän kaikissa tapahtumissa on mainostettu. Itse osallistuin seurakunnan edustajana 5–9 luokkien vanhempainiltaan yhdellä suurimmista kouluistamme ja siellä mainostin ja kerroin tästä uudesta toiminnasta ja kiinnostuneita paljon olikin huoltajissa. Ajattelen, että paras mainostus tapahtuu nyt, kun toiminta on käynnistynyt ja lapset kertovat koulussa ja muissa harrastuksissa osallistuvansa tällaiseen toimintaan. Tämä tietysti toteutuu parhaiten, jos osallistujat kokevat toiminnan mukavaksi ja tärkeäksi itselleen.

Samaan aikaan mainonnan aloittamisen kanssa aloitin keräämällä tietoa muista seurakunnista heidän toiminnastaan kyseiselle ikäryhmälle. Sain kontaktin facebookin ”Kirkon nuorisotyönohjaajat”- sivuston kautta 7 seurakunnan

nuorisotyönohjaajaa, jotka olivat halukkaita vastaamaan viiteen kysymykseeni liittyen heidän seurakunnan koskien 11–14-vuotiaille suunnattua toimintaa. Halusin selvittää muiden seurakuntien työntekijöiltä, millaista toimintaa heillä on 11–14-vuotiaille. Ajattelen, että tämä avaa itselleni sitä, miten muissa seurakunnissa toimitaan ja millaisia haasteita ja tilanteita heillä on. Oli mielenkiintoista kuulla myös toisten ajatuksia. Sain useita kiinnostuneita seurakuntia osallistumaan kyselyyn ympäri Suomen ja hyvin eri kokoisista seurakunnista. Tämä avasi hyvin näkemyksiäni tämän ikäisten toiminnasta Suomen seurakunnissa. Yhteistyö seurakuntien välillä on tärkeää ja vaikka en vastauksista saanut käytännön tasolle hyödynnettäviä ideoita, koen ajatusten vaihdon olevan tärkeä osa toiminnan kehittämistä.

Oli mukavaa huomata, että seurakuntien kesken vallitsee tällainen halu jakaa tietoa omasta toiminnastaan muiden seurakuntien kesken. En ollut varautunut moiseseen innostukseen ollenkaan mitä sain osakseni. Varmasti asiaa olisi hyvä työstää seurakuntien kesken laajemmin muutenkin. Esimerkiksi vuoden 2024 kirkon kasvatuksen päivillä oli mielestäni huolestuttavan vähän tähän ikäkauteen liittyviä aiheita ja iso osa luennoista liittyi rippikoululaisiin ja ehkä sitä vanhempien nuorten asioihin. Itse ajattelen, että mielekäs toiminta seurakunnan parissa ja sitoutuminen toimintaa tässä vaiheessa, parantaisi suhtautumista ripariin ja riparilla olemiseen.

Seuraavat kysymykset lähetin jokaiselle työntekijälle.

1. Millaista toimintaa teillä on 11–14-vuotiaille?
2. Paljonko nyt kävijöitä?
3. Onko kävijämäärässä tapahtunut muutosta?
4. Kuinka sitoutuneita nuoret ovat toimintaan?
5. Mitä kehitettävää teidän toimintamuodossa voisi olla?

Neljässä seurakunnassa seitsemästä oli viikoittaista toimintaa 11–14-vuotiaille. Jokaisessa seurakunnassa on tapahtuma tyyppistä toimintaa sekä leiritoimintaa. Tästä voi siis todeta, että leiritoiminta on vahvaa seurakunnissa. Ylöjärvelläkin seurakunnan leiritoiminta vetää kaupungin vastaavia leirejä enemmän.

Leiritoiminta on seurakuntatyössä ilmeisen itsestään selvä asia ja Sami Ritokoski ja Jouko Porkka kertovat ”leiritoiminta- seurakuntien kasvatustoiminnan tärkein muoto” artikkelissa, että seurakunnan leirityötä on tutkittu aika vähän ja heidänkin artikkelissaan hyödynnetään barometrin kyselyaineistoa. Artikkelissa selviää, että melkein 90 % seurakunnista järjestetään leiritoimintaa 10–14-vuotiaille (Ritokoski S, Porkka J. 2021, 277–278). Ylöjärvellä on verrattain paljon leiritoimintaa. Varhaisnuorten leirit on tarkoitettu 7–14-vuotiaille, joten teoriassa kuuluvat tuohon 11–14-vuotiaille suunnattuun toimintaan. Tein laskelman, että kesän 2024 leireille osallistui 101 lasta, joista 31 oli 11–14-vuotiaita eli alle 1/3 leireille osallistujista on 11–14-vuotiaita. Tuosta 31 oli puolestaan 14 kappaletta 11-vuotiaita eli vielä melkein puolet koko määrästä. Tästä teen johtopäätöksen, että 12–14-vuotiaita osallistuu leireille todella vähän. Sitten taas rippileirille osallistuu melkein 500 nuorta yhdestä ikäluokasta ja isoisleirille osallistuu 50–70 nuorta, jotka ovat pääasiassa 15–17-vuotiaita. Eli selkeä notkahdus tapahtuu leireille osallistumisessa 11–14-vuotiaana. Tätä kannattaa varmasti pysähtyä miettimään ja pohdita resurssien riittävyttä järjestää 11–14-vuotiaille kohdennettu leiri, sillä kehityserot 7- vuotiaiden ja 14- vuotiaiden välillä on niin suuria, että on selvää, että välttämättä mielenkiinnon kohteet eivät enää kohtaa niin hyvin.

Osallistujamäärä oli yllättävän saman kokoista seurakunnan koosta huolimatta. Aktiivinen osallistujamäärä tuossa ikäluokassa vaikuttaa olevan noin 20–50 riippuen vähän seurakunnasta ja tapahtumasta. Leirit vaikuttavat olevan kautta Suomen kaikkein suosituin toimintamuoto. Leirityö on selvästi vahvaa osaamisaluetta seurakunnissa ja sen suosio näkyy ja säilyy vuodesta toiseen.

Ohjaajina meillä on suuri vastuu ryhmän turvallisuudesta ja tasavertaisuudesta huolehtimisessa. Toiminnan tulee olla pitkälti osallistujien toiveista lähtevää ja heidän kehittämäänsä, aikuisen tehtävä on antaa jonkinlaiset raamit, minkä sisällä toiminnan tulee toteutua ja ollaan ohjaamassa, ei puolesta tekemässä. Riskinä tällaisessa on se, että aikuinen ottaa ryhmästä liian ison vetovastuun ja toiminta muotoutuu aikuisen tarpeista lähtien. Myös ryhmädynamiikka vaikuttaa. Oman havaintoni mukana ryhmään on hakeutunut aika idearikkaita ja ehkä aika voimakastahtoisiaakin nuoria, joten tasapaino osallistujien välillä täytyy löytyä ja

syntyä. Niissä kohdissa on tärkeää, että jokaiselle tulee tunne, että häntä kuullaan ja hänen mielipiteellään ja toiveellaan on merkitystä. Sitten ryhmässä täytyy käydä dialogia, miten asian kanssa edetään.

Tällä hetkellä koen junnuohjaajat ryhmänä olevan vielä tuntematon perusturvallinen ryhmä. Myös haavoittuvuutta sallivan ryhmän piirteitä siinä on selkeästi jo näkyvissä ja osallistujat ovat hyvin avoimesti jakaneet omista kipeistä kokemuksistaan. Ajattelen, että haavoittuvuutta sallivan ryhmän syntymistä on tukenut yhden osallistujan hyvin avoin asenne ja kuinka hän on ensimmäisestä kerrasta alkaen jakanut itselleen kipeitä kiusaamiskokemuksia. hänen avoin asenteensa selvästi auttoi myös muita avautumaan ja jakamaan myös kipeitä ja vaikeita kokemuksia. Toivon, että ajan myötä ryhmään tulee myös tutun ja turvallisen ryhmän sekä armahtavan ryhmän piirteitä. (Ritokoski, S. 2010, 73–75)

Opinnäytetyöhöni kerään kommentteja osallistuneilta kommentteja, mitä ajatuksia ikäryhmän jäsenille herää sanoista rohkeus ja vapaus. Osallistujia haastattelen anonymisti, sillä he ovat alaikäisiä, joten haluan, ettei heitä voi kommentoidaan tunnistaa. Pohdinnassa avaan enemmän osallistujien ajatuksia sanoista rohkeus ja vapaus, jotka liittyvät polku-mallissa heidän ikäkautensa teemoihin.

4 KÄYNNISTYNEEN JUNNUTOIMINNAN TOIMINNAN KUVAUS JA ARVIOINTI

Toiminta on käynnistynyt hyvin opinnäytetyön palautusvaiheessa. Tässä kyseisessä opinnäytetyössä ei tule kirjaimellisesti pistettä opinnäytetyön palautuksen yhteydessä vaan kehittäminen ja toiminta jatkuu toivottavasti vielä pitkään ja siitä tulee osa Ylöjärven seurakunnan pysyvää ja jatkuvaa toimintaa. Ajattelen, että kyseinen toimintamuoto tulee olemaan itselleni eri tavalla tärkeä, kun olen ollut sitä kehittämisessä.

Junnutoimintaan sisältyy tässä kohtaa junnuperheiden illat, junnuvaikuttajaryhmä ja junnuohtajaryhmä. Toiminnan käynnistyessä hyvin ja mahdollisesti mikäli jatkossa voimme osassa toiminnassa siirtää vastuuta kerhonohjaajille, kysymykseen voisi tulla myös vaikka junnuleirejä tms. mitä nuoret itsekin haluavat.

Junnutoiminnan perusajatuksena on tukea 11–14-vuotiaiden suhdetta seurakuntaan heille ja heidän ikäisilleen tarkoitettulla ja suunnatulla toiminnalla. Tämän ikäiset ovat kuitenkin kehitysvaiheiltaan eri pisteessä kuin alakouluikäiset tai yläkouluikäiset ja toisen asteen opiskelijat. Mielestäni on tärkeä asia kohdentaa toimintaa entistä yksilöidymmmin eri ikävaiheisiin.

Syksyn 2024 aikana alkoi junnuvaikuttajaryhmä, junnuohtajaryhmä sekä junnuperheiden illat. Kaikki toiminta on kerran kuukaudessa tapahtuvaa ja ne on ajoitettu niin, että halutessaan voi osallistua kaikkeen. Nämä kolme toimintaa rakentavat nyt opinnäytetyöhöni liittyvän alkavan ja kehitettävän junnutoiminnan kokonaisuuden tässä vaiheessa. Itse vastaan junnuohtajien kokoontuvasta toiminnasta kokonaisuudessaan sekä työparina junnuperheiden illan toiminnasta sekä toinen varhaisnuorten työntekijä vastaa junnuvaikuttajaryhmän kokoontuvasta toiminnasta. Yhdessä suunnittelemme laajempia kokonaisuuksia toimintana liittyen sekä minun vastuullani on junnutoiminnan teorian ja konkreettisen teorian kerääminen opinnäytetyöhöni liittyen.

Junnuvaikuttajaryhmän ajatuksena on, että kerätään ryhmä 11–14-vuotiaista, jotka saavat työntekijän johdolla keksiä ja kehittää heidän ikäisilleen mieluista toimintaa. Junnuvaikuttajaryhmästä vastaava työntekijä on kutsunut jäseniä, joiden tietää olevan aktiivisia, tunnollisia ja mahdollisesti kiinnostuneita kyseessä olevasta toiminnasta. Kaikki kutsutut vastasivat myöntävästi ja halusivat lähteä junnuvaikuttajaryhmään mukaan. Kaiken ei tietenkään ole tarkoitus olla uutta, vaan esimerkiksi mieluisia ohjelmasisältöjä jo olemassa oleviin tapahtumiin. Ylöjärven seurakunnassa on ollut jo monta vuotta toimiva ja aktiivinen nuorten vaikuttajaryhmä, joten tämä ryhmä linkittyy joustavasti nuorten vaikuttajaryhmäänkin ja he voivat mahdollisesti tehdä yhteistyötäkin. Ja toivottavasti nuorten vaikuttajaryhmästä tulee luonnollinen jatkumo ja polku junnuvaikuttajille.

Junnuvaikuttajaryhmä on kasattu kutsuperiaatteella eli minä, ja ryhmää ohjaava työntekijä olemme kevään ja kesän aikana kutsuneet varhaisnuoria, jotka voitaisiin kutsua. Ryhmässä aloitti 5 junnua ja määrää olisi hyvä saada muutamalla lisättyä.

Keskustelin junnuvaikuttajaryhmää ohjaavan työntekijän kanssa hänen mietteistään ensimmäisen tapaamisen jälkeen. Osallistujat olivat olleet kovin innokkaita ja ideoita oli tullut paljon. Ajattelen, että tällaisessa junnuvaikuttajaryhmässä työntekijän on oltava vähän enemmän ”peilinä” kuin nuorten vaikuttajien ryhmässä. Tämä vaatii kuitenkin tarkkuutta, ettei työntekijä vaikuta torppaavan lasten ideoita vaan ne täytyy kauniisti ohjata toteutettavampaan suuntaan. Ohjaajan kokemuksen mukaan ensimmäisessä tapaamisessa tytöt olivat vaikuttaneet sitoutuneilta ja ymmärtäneet ryhmän tarkoituksen. Pojat olivat sanoneet tulevansa paikalle ainoastaan pienen syötävän vuoksi. Junnuvaikuttajiin kutsutut pojat ovat vähintään vuoden nuorempia kuin tytöt, joten ikäkin voi vaikuttaa. Haaste on se, että mitä vanhemmaksi lapset kasvavat poikien määrä toiminnassamme pienenee. Ensimmäisen tapaamiskerran perusteella ei toki voi tehdä vielä kovin tarkkoja analyysyjä, mutta positiivista oli se, että kaikki kutsutut olivat paikalla ja vaikuttivat kuitenkin innostuneilta. Luotan siihen, että tämä tästä muotoutuu ja kehittyy oikein toimivaksi

Junnuohjaajaryhmän tarkoituksena on muun muassa harjoitella kerhonohjaamiseen liittyviä taitoja ja saada pieniä aputehtäviä tapahtumissa. Junnuohjaajakoulutuksen tärkein tavoite on olla luonteva osa ja jatkumo varkkakerholaisesta junnuohjaajaksi ja siitä sitten polku-mallin mukaisesti jatkaa kerhonohjaajaksi. Tarkoituksena on keväällä järjestää joku retki junnuohjaajille ja vaikuttajaryhmän jäsenille palkkioksi heidän tekemästään työstä.

Junnuperheiden iltojen tarkoituksena on järjestää kerran kuussa mukavaa ja mielekästä toimintaa 11–14-vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen. Junnuperheiden illoissa on etukäteen sovittu ja ilmoitettu teema, jolloin perheet voivat myös valita itseään eniten kiinnostavimmat tai osallistua tietysti kaikkeen. Syksyksi on suunniteltu pihapelit, pihaolympialaiset, isänpäiväaskartelu ja pipareiden leivontaa. Syksyn aikana kuuntelemme perheiden toiveita kevätkauden sisällöksi.

Toivon myös, että junnuperheiden iltojen myötä saisimme entistä enemmän tätä ikäluokkaa perheleireille ynnä muuhun toimintaan. Tietysti myös aina on mahdollista kehittää myös junnutoimintaa osallistujien toiveiden mukaisesti. Ylöjärven seurakunnan perhetyö painottuu vahvasti alle kouluikäisten toimintaan. Olen vuosia jo puhunut, että lapsen tarve aikuisen huomiollehan ei katoa mihinkään lapsen aloittaessa koulun. Valitettavan usein huoltajat kuitenkin ajattelevat, että kouluikäinen ei enää kaipaa syliä, kosketusta, yhdessä tekemistä niin paljoa. Työkennellessäni koululaisten iltapäivätoiminnassa tämä näkyi todella vahvasti esimerkiksi poikien sylissä olemisen tarpeena ja he sitä sanoittivatkin, että kotona ei oteta syliin tarpeeksi. Perheessä tietysti usein voi olla pienempiä sisaruksia, työpaineita, harrastuskuskaukset, jotka tekevät paineita ja kiireistä aikuisten arjesta, jolloin tämä puoli unohtuu ja huokaistaan helpotuksesta, kun lapsi on jo enemmän omatoiminen.

Junnuperheiden iltojen tarkoitus on järjestää matalankynnyksen ja helposti osallistuttavaa toimintaa, jossa perhe voi yhdessä tehdä asioita, jotka muut ovat valmiiksi miettineet ja järjestäneet.

Itse kahden alakouluikäisen lapsen äitinä ainakin koen, että tällaiselle olisi tarvetta, sillä usein se tekemisen keksiminen ja järjestäminen uuvuttaa kiireisen arjen keskellä, mutta tuollainen toiminta, johon voi vaan mennä ja olla, jos aikatauluihin sopii kuulostaa täydelliseltä. Junnuperheiden illoissa oli perusajatuksena se, että saataisiin aktivoitua kouluikäisten perheitä toimimaan yhdessä ja aikuisia touhuamaan yhdessä lastensa kanssa. Ensimmäinen kokoontuminen osoitti tämän haasteen todeksi. Lapsia huoltajineen tuli kyllä paikalle, mutta aikuiset vetäytyivät juttelemaan keskenään ja odotettiin, että työntekijä touhuaa ja leikkii lasten kanssa. Kehotuksista huolimatta aikuiset eivät osallistuneet leikkeihin lastensa kanssa.

Itse pohdin kovasti, että mistä tämä johtuu. Itse ainakin aikuisena nautin siitä, että saa mennä muiden järjestämään ja miettimään ohjelmahetkeen toteuttamaan ja touhuamaan omien lasten kanssa. En osaa arvioida, onko tässä tapahtunut muutosta vai onko tämä haaste aina ollut olemassa. Toisaalta pohdin, että onko tämä tällaisten liikuntapuistojen (hoplop ym.) mukanaan tuomaa kulttuurimuutosta, että

vanhemmat vievät lapset paikkaan x aktivoitumaan ja he saavat sitten keskittyä omiin juttuihinsa tai seurustella muiden aikuisten kanssa. En väheksy tämänkään tarvetta perheiden hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta, mutta tämän toiminnan tarkoitus ei ollut se vaan yhdessä toimimisen lisääminen.

Junnuvaikuttajaryhmä on tietysti tärkeänä osana myös näiden muiden toimintamuotojen kehittämisessä.

Monissa tutkimuksissa on todettu, että spiritualiteetti ja uskonnollisuus vaikuttavat myönteisesti lapsen kehitykseen ja vähentävät riskikäyttäytymisen määrää. Tutkimustulokset vahvistavat, että seurakunnassa aktiivisilla nuorilla on vähemmän päihteiden käyttöä sekä varhaisnuoruuden seksuaalisia kokeiluja. Tutkimustuloksista selviää myös, että uskonnollisuus antaa nuorelle positiivisia perheen ulkopuolisia aikuissuhteita ja lisäävän yhteisöllistä osallistumista (Porkka, Valtonen, 2021, 127).

11–14-vuotiaille tyypillistä on myös sääntöjen noudattamisen olevan jo helpompaa kuin nuoremmille, mutta sääntöihin sitoutuminen helpottuu entisestään, kun lapset saavat olla osallisena sääntöjen laatimisessa sekä miettimässä, mitä sääntöjen noudattamatta jättämisestä seuraa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, (i.a.-b))

4.1 Keskiössä junnuohjaajat

Junnuohjaajat ryhmä on 11–14-vuotiaille tarkoitettu ryhmä, joka on vahvasti polku-mallin ”välivaihe” varkkakerholaisesta varsinaiseksi kerhonohjaajaksi. Junnuohjaajaryhmän tavoitteena on pikkuhiljaa oppia kerhonohjaajana tarvittavia asioita, päästä kerhoihin apulaiseksi sekä seurakunnan moniin tapahtumiin

osallistumaan aputehtäviin. Tässä tulee samalla kasvatusta vapaaehtoistoimintaankin, joka on merkittävä osa koko seurakunnan toimintaa ja ajatusta. Junnuohjaajat eivät saa palkkiota, mutta keväällä kauden päätteeksi on tarkoitus järjestää retki esimerkiksi huvipuistoon.

Seurakunnan toiminnan keskiössä on ollut ja on edelleen vahvasti vapaaehtoisuus. Viime vuosina entistä enemmän painopiste on siirtynyt työntekijöiltä vapaaehtoisille. Tällainen toiminta on jo vahvasti mukana aikuistyössä ja nuorisotyössä ja nyt junnuohjaajien ja junnuvaikuttajien myötä siirtymässä myös varhaisnuorisotyöhön. Koen tämän merkittäväksi asiaksi ja koen, että on tärkeää kasvattaa lapsia ja nuoria tähän vapaaehtoisuuden maailmaan. Perinteisesti ajatteleminen herkästi vapaaehtoisuuden seurakunnassa lähtevän liikkeelle isoistoinnasta, ja junnutoiminta vähän nyt muuttaa ajatuksia ja toimintatapaa siinä, että se voisi-kin lähteä jo ennen rippikoulua ja lapsi ikään kuin vielä enemmän kasvaisi seurakunnan vapaaehtoistoimintaan.

Seurakunnan vapaaehtoistyö jaetaan pääsääntöisesti kolmeen eri kategoriaan; organisoidut vapaaehtoistehtävät, luottamushenkilötoiminta ja seurakuntalaisten omaehtoinen toiminta. Omaehtoisen vapaaehtoistoiminnan ominaispiirteitä on se, että motivaatio lähtee itsestä ja aktiivinen osallistuminen korostuu. (Suomen ev.lut. kirkko). Ajattelen, että junnuohjaajatoiminta kuuluu seurakuntalaisten vapaaehtoistoiminnan alle, vaikkakin toiminta on työntekijälähtöisesti aloitettu. Työntekijän läsnäolo koko ajan toiminnassa on perusteltua osallistujien alaikäisyys huomioon ottaen, vaikka toiminta pyritään mahdollisimman paljon toteuttamaan osallistujien toiveiden ja oman toiminnan kautta. Osallistujat harjoittelevat ja etsivätkin vielä rooliaan seurakunnan jäsenenä ja vapaaehtoisena toimijana seurakunnassa. Tähän matkaan he tarvitsevat vielä työntekijän ja aikuisen tukea. Osallistujat ovat keskiössä ja työntekijä tietyin osin mahdollistajan roolissa.

Vapaaehtoistoiminnan keskeiset arvot ovat kristillinen usko, lähimmäisen rakkaus ja tasavertaisuus ilmenee kirkon vapaaehtoistoiminnan linjauksista (Suomen ev.lut. kirkko (i.a.-d)). Nämä arvot toteutuvat ja ovat keskiössä junnuohjaajien toiminnassa ja tarkoituksenani on osoittaa osallistujille, että he ovat tärkeitä ja myös, että he voivat osoittaa lähimmäisenrakkautta jo nyt eikä tarvitse ajatella,

että sitten kun on aikuinen tai isompi vaan että hekin riittävät ja voivat tarjota apua ja iloa toisille. Koen myös tärkeäksi osoittaa ja kasvattaakin lapsia ja nuoria pyyteettömyyteen, joka ehkä tänä päivänä ei ole koin keskeinen asia, vaan enemmän vallitsee omahyväisyys ja oma hyötyminen. Jos lapset kokevat, että saavat itselleen auttaessaan pyyteettömästi muita, on se iso oppi tulevaisuutta ja aikuisuuttakin silmällä pitäen.

Ensimmäisessä tapaamisessa oli vain pieni osa ilmoittautuneista paikalla, mutta varmaan sairastelut ym. voi vaikuttaa. Paikallaolijat olivat innoissaan ja aikoivat pyytää kavereitaankin osallistumaan seuraavalle kerralle. Tutustuimme toisiimme ja suunnittelimme tapaamiskertojen sisältöä ja tapahtumia, joihin voisimme osallistua.

Toisessa tapaamisessamme oli enemmän jo osallistujia ja jatkoimme toisiimme tutustumista. Porukassa oli heti ihanan avoin ja luottava ilmapiiri ja keskustelimme pitkään todella kipeistä ja vaikeista asioista, joita nuoret kohtaavat koulussa ja elämässään. Suunnittelemani tekemiset jäivät, sillä ajattelin, että tärkeämpää siinä hetkessä oli tuo avoin ja vuorovaikutteinen keskustelu. Lopuksi puhuimme Ylöjärven seurakuntaan ideoimastani Lohtu-nallesta. Lohtu-nallet ovat seurakuntalaisten Ylöjärven seurakuntaan lahjoittamia nalleja, joita jaetaan lapsille ja nuorille, jotka kokevat elämässään jonkinlaista surua. Surun kokemusta ei tarvitse sen enempää määritellä tai kertoa, jos ei halua. Ajatuksena on, että jokainen suru on suru ja mikään suru ei ole toista suurempi tai isompi. Osallistujat halusivatkin itselleen Lohtu-nallet ja kävimme heille sellaiset varastosta hakemassa ja kerroin Lohtu-nallen ideasta ja ajatuksesta ja siitä, että lasten oikeuksien juhlassa he voisivat jakaa niitä tarvitseville ja he siitä innostuivat kovasti. Ajattelen, että Lohtu-nallesta tulee entistä lähestyttävämpi, kun jakajana on lapset ja jos he vielä rohkaistuvat kertomaan, miten ja millä tavalla Lohtu-nalle on heitä auttanut.

Lasten oikeuksien päivänä osallistuimme junnuohjaajien kanssa Ylöjärven seurakunnan lasten oikeuksien juhlaan. Osallistujat jakaantuivat eri pisteisiin, jotka olivat Lohtu-nalle, onnenpyörässä tatuoinnin tekeminen sekä askartelupiste. Jokaisessa pisteessä oli aina 2–3 junnuohjaajaa. Juhlat kestivät 2 tuntia ja he

vaihtelivat pisteissä ja lisäksi saivat aikaa kierrellä itse juhlassa. Juhla oli toteutettu yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa ja kävijöitä juhlassa oli yli 500, joten hulinaa riitti. Jo juhlan aikana sain useammalta aikuiselta kiitosta ja kehua näiden reippaiden nuorten toiminnasta ja mukavasta lähestymistavasta lapsia kohtaan. Iso osa kävijöistä oli pikkulapsiperheitä, mutta jonkun verran oli pieniä koululaisiakin. Juhlan jälkeen kokoonnuimme vielä omalla porukalla ja kävimme tapahtumaa läpi. Junnuohjaajat olivat todella innoissaan rooleistaan juhlissa. Yksikin sanoi, että häntä jännitti ihan hirveästi, mutta heti kun juhlat alkoivat kaikki jännitys katosi ja oli luontevaa jutella lasten kanssa. Ohjaajat myös kehuivat auliisti toisiaan ja toinen ohjaaja kertoi, kuinka yhtä lasta oli jännittänyt pyöryttää onnenpyörää, mutta toinen junnuohjaaja oli kannustanut niin, että lopulta lapsi oli uskaltanut. Kaikki halusivat jatkossakin osallistua tekijäroolissa tällaisiin tapahtumiin. Itselle jäi todella hyvä mieli junnuohjaajien innostuksesta ja monenlaisista itsensä ylittämistä illan aikana. He kokivat, että lasten kanssa toimiminen oli ollut helppoa ja kivaa. Kerroin heille, että tulevat joulun alun tapahtumat ovat luonteeltaan vähän erilasia ja kohtaamisia hyvin eri-ikäisten ihmisten kanssa tulee.

Tapaamisen lopuksi vielä esittelimme toisen työntekijän kanssa idean, että hankkisimme junnuohjaajille ja –vaikuttajille t-paidat, joita he voisivat käyttää tapahtumissa. Kyselimme heidän toiveitaan ja ideoitaan paidan suhteen. Muutama innokas halusi koittaa piirtää logoa, jossa olisi erilaisia käsiä. Yhdessä he ideoivat myös, että paidassa voisi lukea JUNNUt (liite 2), jossa t-kirjain muodostaisi samalla ristin. Mielestäni ajatus on ihan huikean hieno ja se, että heiltä tuli heti ajatus ristin liittämistä nimeen. He itse toivoivat myös oman nimensä laittamista paitaan, jonka kokivat sitten helpottavan työskentelyä ja helpottavan ihmisten kontaktin ottamista heihin.

Joulumarkkinoita edeltävällä viikolla vietimme keskiviikkoillan leipoen ja koristellen pipareita ja piparkakkutaloja. Illan päätteeksi kasasimme ja pakkasimme talot. Markkinoilla junnuohjaajat myivät itse leipomiaan piparkakkutaloja ja pipareita Botswanan kummikohteen hyväksi. He hoitivat myyntityön hyvin itsenäisesti ja jakautuivat kahteen myyntiryhmään ja vuorottelivat myyntiä. Näin ollen he ehtivät myös itse osallistua muuhun myyjäisten toimintaan. Junnuohjaajat kohtasivat upealla tavalla eri ikäisiä ihmisiä ja se oli heistä mielekästä toimintaa. Ostokset

pystyi maksamaan käteisellä, pankkikortilla ja mobilepayllä. He myös selvisivät hienosti rahastamisesta. He pitivät tarkkaa kirjanpitoa siitä, millä tavoin on maksettu ja kaikki summat ja rahat täsmäsivät, kun tarkistin ne päivän päätteeksi.

5 LOPPUARVIOINTI JA PÄÄTÖS KEHITTÄMISTYÖLLE

Lopuksi vielä arvioin opinnäytetyöni eettisyyttä ja suunnitelman toteutumista sekä junnutoiminnan aloittamisen ja kehittämisen onnistumista tähän pisteeseen asti.

5.1 Eettisyys ja luotettavuus

Ajattelen, että opinnäytetyöni on eettisesti hyvinkin toimiva ja sen tavoitteet ja tarkoitus vastaavat eettisesti hyvinkin vahvasti tarvetta, joka nousee nuorten lisääntyvästä pahoinvoinnista sekä syrjäytymisestä. Käsitökseni opinnäytetyöni eettisyydestä vahvistui, kun tutustuin tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiin periaatteisiin; kunnioitan ihmisen itsemääräämisoikeutta, tutkimuksesta ei aiheudu riskejä tai vahinkoja ihmisille tai yhteisölle ja kunnioitan aineellista ja aineetonta kulttuuriperimää (Tutkimuseettinen neuvottelukunta (i.a.)

Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan raportissa vuosilta 2010–2014 selvisi, että aika vähän on kyseisinä vuosina pyydetty kantaa lapsia ja nuoria koskeviin asioihin, vain 7. Raportissa todetaan, että pääosin lapsilla ja nuorilla on ollut asiat hyvin. Tärkeä ja edelleen paikkansa pitävä huoli raportissa on se, että ajaako edelleen raha ja työntekijän näkökulma lasten ja nuorten tarpeen edelle toiminnassa (ETENE, (i.a.).

Tämä voi olla pieni, mutta tärkeä kanava nuorelle kokea aikuisen läsnäoloa, yhteen kuulumisen tunnetta sekä saada tuntea olonsa tärkeäksi ja merkittäväksi.

Eettisesti itse koen tämä opinnäytetyön tekemisen tästä aiheesta helpommaksi kuin edellisen, joka käsitteli nuoren surun tukemista. Siinä jouduin pohtimaan, etten keskusteluissa ja kyselyissä aiheuta mitään uusia traumoja haastateltaville tai nosta mitään vanhoja traumoja esiin. Siinä tein aika ison etukäteistyön varmistakseni nämä asiat.

Luotettavuutena tämä opinnäytetyö perustuu vahvasti osallistujien kokemuksiin ja se hän ei ole samalla tavalla relevanttia faktaa kuin tutkittu tieto ja otanta ryhmä mielipiteellekin saattaa olla aika pieni, mutta silti koen, että se on merkittävä tietoa ja pohja, jonka varaan voin tehdä johtopäätöksiä ja päätelmiä jatkoa varten junnutoiminnan merkityksestä ja vaikutuksista tuon ikäisten lasten ja nuorten elämässä. Opinnäytetyöni ja sen myötä syntyvä toiminta yrittää myös reagoida lasten ja nuorten tarpeisiin heidän lähtökohdistaan käsin eikä työntekijöiden tai rahan näkökulmasta. Seurakunta on siitä onnellisessa asemassa kasvatustyötä tehdessään, että raha ei ole niin keskeisessä asemassa kuin kunnallisessa kasvatustyössä, jonka toimintaa pitkälti rahavarat määrittelevät. Toki tässäkin on seurakuntien välillä eroja riippuen seurakunnan jäsenmäärästä ja taloudellisesta tilanteesta.

5.2 Kehittämistyön tulokset

Neljässä seurakunnassa seitsämästä oli viikoittaista toimintaa 11–14-vuotiaille. Jokaisessa seurakunnassa on tapahtuma tyyppistä toimintaa sekä leiritoimintaa. Tästä voi siis todeta, että leiritoiminta on vahvaa seurakunnissa. Ylöjärvelläkin seurakunnan leiritoiminta vetää kaupungin vastaavia leirejä enemmän. Leiritoiminta on seurakuntatyössä ilmeisen itsestään selvä asia ja Sami Ritokoski ja Jouko Porkka kertovat ”leiritoiminta- seurakuntien kasvatustoiminnan tärkein muoto” artikkelissa, että seurakunnan leirityötä on tutkittu aika vähän ja heidänkin artikkelissaan hyödynnetään barometrin kyselyaineistoa. Artikkelissa selviää, että melkein 90 % seurakunnista järjestetään leiritoimintaa 10–14-vuotiaille (Ritokoski S, Porkka J. 2021, 277-278). Ylöjärvellä on verrattain paljon leiritoimintaa. Varhaisnuorten leirit on tarkoitettu 7–14-vuotiaille, joten teoriassa kuuluvat

tuohon 11–14-vuotiaille suunnattuun toimintaan. Tein laskelman, että kesän 2024 leireille osallistui 101 lasta, joista 31 oli 11–14-vuotiaita eli alle 1/3 leireille osallistujista on 11–14-vuotiaita. Tuosta 31 oli puolestaan 14 kappaletta 11-vuotiaita eli vielä melkein puolet koko määrästä. Tästä teen johtopäätöksen, että 12–14-vuotiaita osallistuu leireille todella vähän. Sitten taas rippileirille osallistuu melkein 500 nuorta yhdestä ikäluokasta ja isoisleirille osallistuu 50–70 nuorta, jotka ovat pääasiallisesti 15–17-vuotiaita. Eli selkeä notkahdus tapahtuu leireille osallistumisessa 11–14-vuotiaana. Tätä kannattaa varmasti pysähtyä miettimään ja pohdita resurssien riittävyyttä järjestää 11–14-vuotiaille kohdennettu leiri, sillä kehityserot 7-vuotiaiden ja 14-vuotiaiden välillä on niin suuria, että on selvää, että välttämättä mielenkiinnon kohteet eivät enää kohtaa niin hyvin.

Osallistujamäärä oli yllättävän saman kokoista seurakunnan koosta huolimatta. Aktiivinen osallistujamäärä tuossa ikäluokassa vaikuttaa olevan noin 20–50 riippuen vähän seurakunnasta ja tapahtumasta. Leirit vaikuttavat olevan kautta Suomen kaikkein suosituin toimintamuoto. Leirityö on selvästi vahvaa osaamisaluetta seurakunnissa ja sen suosio näkyy ja säilyy vuodesta toiseen.

Seurakunnissa ei kyselyn mukaan ole merkittävää laskua osallistujamäärissä huomanneet, vaikka ikäluokkien määrät ovat pienentyneet. Useamman vastajan mukaan alakouluikäiset osallistuvat parhaiten ja selkeä lasku näkyy yläkouluun siirtyessä. Tiedän, että joissain seurakunnissa on 7.luokkalaisille ihan yksilöityä toimintaa, että heitä saataisiin paremmin pysymään toiminnassa mukana. Ylöjärvellä nämä ikäluokat pysyvät vielä kohtuullisen samankokoisena seuraavat 10 vuotta, mutta sitten määrä alkaa laskemaan. Samaan aikaan kirkkoon kuuluvien määrä laskee koko ajan ja koen, että nyt on erityisen tärkeää kehittää mielekästä toimintaa näille ikäluokille ennen rippikouluikää.

11–14-vuotiaat koetaan olevan aika sitoutunutta toimintaan ja he itse osallistuvat aktiivisesti toiminnan kehittämiseen ja ideoimiseen. Yhdessä vastanneista seurakunnista on tuon ikäisten vaikuttajaryhmä toiminnassa ja sen koettiin olevan hyvin ikäluokkia sitouttava asia. Kaikkien vastanneiden mukaan aika paljon samat nuoret osallistuvat kaikkeen toimintaan. Tietyntaista sitoutumista vuodesta

toiseen osoittaa se, että osallistujamäärät eivät ole laskeneet, vaikka ikäryhmä laskee.

Työntekijäresurssien vähyys tuntui olevan suurin haaste toiminnan kehittämiseksi. On mielestäni hyvin harmillinen asia, jos seurakuntien toiminnan kehittäminen jää kiinni suurelta osin työntekijäresurssien vähyydestä. Toiminnan kehittämisen vähyys jatkuvasti vähenevään kirkkoon kuuluvien määrään ja ikäluokkien pienenemiseen liitettynä ovat mielestäni suuri uhka. Yksi seurakunta mainitsi kerhonohjaajien vähyden. Ylöjärven seurakunnassa kerhonohjaajien vähyys ei ole haaste vaan jo melkein enemmän heidän valtavasti kasvava määrä. Halukkaiden kerhonohjaajien määrä on parissa vuodessa kasvanut noin 40 melkein 80 ohjaajaan. Ylöjärvellä loppuu tilat ennemmin kuin kerhonohjaajat tai kerholaiset.

Kyselyt osoittivat sen, että leiritoiminta on edelleen merkittävä osa seurakuntien toimintaa ja että iso osa seurakunnista kohtaavat samanlaisen haasteen lasten ja nuorten sitouttamisessa toimintaan lapsuuden ja varhaisnuorisoiän jälkeen. Kyselyn vastaukset antoivat itselleni vähemmän vastauksia kuin olin etukäteen ajatellut tai toivonut. Sama asia haastaa seurakuntia ympäri Suomea ja kellään ei vaikuta olevan mitään viisasten kiveä asian ratkaisemiseksi.

6 POHDINTA

Junnutoiminta on uudenlainen toimintamalli Ylöjärven seurakunnassa ja sen käynnistämiseen liittyy tietysti ihan omanlaisensa haasteita ja kysymyksiä, joita joudumme miettimään.

Mielestäni junnutoiminta vastaa oikein hyvin kaikkiin noihin nuoret ja osallisuus sivuston määriteltiin osallisuudesta. Lapsen oikeuksien sopimuksessa sanotaan, että lapsen näkemykset tulee ottaa huomioon kaikessa häntä koskevassa. Osallisuus tarkoittaa paljon enemmän kuin osallistumista se merkitsee, että voi

vaikuttaa itseään koskeviin asioihin (Hakkarainen, 2010, 294). Tämä toteutuu erityisen hyvin junnuohjaajissa ja on toiminnan keskiössä, että osallistujia kuullaan joka vaiheessa ja heidän toiveitaan toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

6.1 Miten saamme sitoutuneita osallistujia?

Iso kysymys toimintamme käynnistämisessä oli se, että kuinka saamme toimintamme houkuttelevaa kaikkien muiden mahdollisten harrastusten rinnalla. Toki junnutoiminta ei ole viikoittaista toimintaa, joten halutessaan siihen varmaan saa aikaa riittämään.

Osa perheistä on tällä hetkellä hyvin kuormittuneita töiden, koulun ja harrastusten parissa ja ylimääräistä aikaa ei tunnu olevan. Toiset perheistä taas ovat hyvin kuormittuneita eri syistä ja osallistuminen mihinkään tällaiseen toimintaan on hyvin raskasta ja vaikeaa. Tavoitteenamme olisi tietysti saada osallistujia kaikenlaisista perheistä ja toivoa, että toiminta lisää voimavaroja eikä ole kuormittavaa. Toimintamme on maksutonta, joten se myös helpottaa osallistumisen kynnystä.

Koko maassa seurakunnat on kärsineet negatiivisesta julkisuudesta ja seurakunnan toimintaan osallistuminen ei ole välttämättä trendikästä eikä sen myötä houkuttelevaa. Perheet ovat vieraantuneet ja vieraantuvat koko ajan enemmän seurakunnan toiminnasta. Tämä on iso haaste ja meidän täytyisi saada asenne perheiden ja varhaisnuorten keskuudessa muutettua. Toisaalta Ylöjärven seurakunnalla on ollut aika hyvä maine ja esimerkiksi varhaisnuorten kerhoissa ei ole osallistujamäärissä juuri laskua ollut.

Toiminnan riittävä houkuttelevuus on yhteinen haaste kaikkien seurakuntien keskuudessa sekä Ylöjärven seurakunnassa lähes tulkoon kaikessa toiminnassa. Ajattelen, että uuden toiminnan käynnistäminen vaatii kärsivällisyyttä ja pitkäjänteisyyttä eikä kannata tuudittautua ajatukseen, että se käynnistyy heti alkuun kovin suurella osallistujamäärällä. Ajattelen, että tämä toimintakausi on ainakin

hyvä yrittää käynnistää toimintaa ja ensi keväänä tarkastella, onko toiminnalle ollut riittävästi kysyntää ja näin ollen tarvetta.

Junnutoimintaa on tarkoitus tehdä kahden työntekijän voimin, joten se ei työntekijäresurssina kuormita seurakuntaa mahdollisesti ja tarkoitus on, että junnuperheiden iltoja tulee 1 kappale 2 kuukauteen per työntekijä ja toinen vastaa junnunohjaajatoiminnasta 1 kertaa kuukausi ja toinen junnuvaikuttajaryhmästä, jossa myös tapaamisia kerran kuukaudessa.

6.2 Kuinka saamme kristillisen kasvatuksen mukaan toimintaan?

Tämä on mielestäni iso kysymys mielestäni, joka koskee kaikkea kirkon toimintaa tällä hetkellä. Ylöjärven seurakunnalla on hyvä maine tapahtuman järjestäjänä, mutta kuten työkaverini sanoi, niin tapahtumissa pitäisi näkyä myös se, että olemme seurakunta emmekä tapahtumanjärjestäjä. Tavoitamme ihmisiä laajasti, mutta monessa tapahtumassa on yhteiskumppaneita ja sen takia emme voi järjestää hengellistä sisältöä, vaikka tapahtumat järjestetään seurakunnan tiloissa. Pelkäämme usein sitä, että hengellisellä sisällöllä ”karkotamme” osallistujat, mutta kaipaisin sitä, että se kuitenkin näkyisi toiminnassamme.

Iso muutos ajatustapaan on se, että otetaan osallistujat mukaan suunnittelemaan toimintaa ja erityisesti hengellistä toimintaa, esimerkiksi jumalanpalveluksia. Millainen olisi 11–14-vuotiaiden suunnittelema jumalanpalvelus? Meidän täytyy nähdä lapsi osana hengellistä yhteisöä nyt omana itsenään, arvokkaana ja yhteisöön kuuluvana seurakuntalaisena eikä tulevaisuuden vastuunkantajana (Kukkasniemi E, Kukkasniemi M, 2010, 173). Tähän ajatukseen liittyy myös vahvasti meidän aikuisten ajatustavan muutos siinä, miten näemme lapsen uskon. Hengellinen lapsi- artikkelissa mainitaan meidän usein ihannoivan lapsen uskoa ja monet laulutkin siitä kertovat. Se liittyyne ajatukseen lapsen kykyyn uskoa ja luottaa ilman suurta epäilyä. Tämän päivän lapset ovat jo kriittisiä myös hengellisessä ajattelussaan.

Koen, että tällaisen junnuohjaajaryhmän työntekijänä on myös suuri vastuu. Tämän ikäisillä on jo aika vahva ajatus seurakunnasta ja uskosta ja usein hyvin kriittinenkin. Jo iso, vielä pieni- kirjassa mainitaan se, että työntekijä osoittaa aina teoillaan lapsille ja nuorille mallia kristitystä. Tämä tapahtuu lähes aina tekojen kautta, ei sanojen (Pruuki, L, 2010, 232). Niinpä se, miten käyttäydyn ja kohtaan näitä nuoria ja kuulen heitä, miten vastaan heidän kritiikkiinsä tai kyseenlaistamiseen, vaikuttaa paljon heidän kristittyinä olemiseen jatkossa. Halusin tai en. Toki en ole ainoa työntekijä, joka tähän vaikuttaa, mutta yksi osa ketjua kuitenkin.

6.3 Loppupohdinta

Näin lyhyessä aikataulussa oli haastavaa tietysti arvioida toiminnan onnistumista kovin laajasti, mutta osallistujien määrän ja innostuneisuuden mukaan sain jonkinlaisen arvion tehtyä. Toimintaa pystyin arvioimaan toiminnan alkamisen onnistumisella, kuinka toiminta on tavoittanut ikäryhmää, millaista palautetta siitä on tullut osallistujilta, millaisia on meidän työntekijöiden huomiot. Haasteellisena koin opinnäytetyöni kiireisen aikataulun, joka johtuu ihan omista lähtökohdistani, mutta tämä aiheuttaa arvioinnin rajallisuuden.

Ajattelen kuitenkin, että toiminnan käynnistymisellä ja sitä arvioimalla sain hyvä pohjatietoa toiminnan jatkamiseksi käytännön työssä. Toiminnasta on tarkoitus tulla pysyvä osa Ylöjärven seurakunnan polkumallia, joten ideaalia olisi arvioida toimintaa parin vuoden päästä tarkemmin ja näin tietysti työntekijöinä teemme. Opinnäytetyön kannalta tärkein arvioitava asia on toiminnan käynnistyminen ja siinä onnistuminen. Arvioin, kuinka olemme tavoittaneet kohderyhmää, millaista palautetta olemme saaneet ja mieltä, miten kehitämme toimintaa jatkossa vastaamaan paremmin mahdollisesti esiin tulleisiin tarpeisiin.

Ajattelen, että junnutoiminnassa molemmat polku-mallin teemat, rohkeus ja vapaus toteutuvat hyvin; rohkeus valita ehkä erilainen harrastus kuin kaverilla, rohkeus olla ylpeästi ja avoimesti seurakunnan toiminnassa mukana sekä vapaus olla sellainen kuin on ja kokea olevansa tärkeä. Junnutoiminta kokonaisuudessaan antaa toisenlaisen vaihtoehdon harrastaa ilman pärjäämisen painetta.

Junnuohjaajat kertoivat palautteessaan, että junnuohjaajissa toimiminen on lisännyt heidän rohkeuttaan. Keskustelimme siitä, mitä heidän mielestään on rohkeus. Yhden mielestä rohkeus on sitä, että uskaltaa esimerkiksi kertoa opettajalle, että on kiusattu ja että tekee asioita, vaikka jännittäisi. Muita rohkeuden määritelmiä lasten mielestä oli se, että uskaltaa kertoa omista tunteista, olla oma itsensä ja uskaltaa ylittää omat pelot. Nämä asiat liittyivät enemmän tunteisiin ja omana itsenään olemiseen. Lasten ajatuksista rohkeudesta nousee vahvasti esiin aika konkreettiset asiat, kuten uskallusta käydä muiden luona, uskallusta käydä laitteissa, uskaltaa matkustaa, uskallusta olla haavoittuvainen ja uskallusta tehdä mitä vaan. Myös uskaltaminen liittyy vahvasti rohkeuteen lasten mielestä. Yllätyin siitä, että lapset menivät kuitenkin ajatuksissaan niin sanotusti pintaa syvemmälle, eikä rohkeuteen liittyen tullut pelkkiä tekemiseen liittyviä asioita. Junnuohjaajiin liittyvä rohkeus on merkinnyt heille sitä, että ovat uskaltaneet tehdä erilaisia asioita ja kohdata eri-ikäisiä ja erilaisia ihmisiä. Ajattelen, että nämä ovat hyvin merkittäviä oppeja heidän tulevaisuutensa kannalta.

Ajattelen myös, että jos jotain joudun työntekijänä rajaamaan tai jopa kieltämään, tehtäväni on myös avata, miksi näin toimin eikä missään tapauksessa auktoritäärisesti vain kieltää. Tämäkin lisää mielestäni lasten osallisuuden tunnetta, kun heille kasvaa tietoisuus siitä, miksi jotkut asiat eivät onnistu. Seurakunnan kristillinen kasvatus sinällään pitää paljon sisällään opetusta oman itsensä ja ympäristön kanssa elämisestä ja seurakunnassa ympäristönä oppii kohtaamaan hyvin erilaisia ja eri elämän tilanteissa olevia ihmisiä. Esimerkkinä joulumarkkinat, joihin olemme junnuohjaajien kanssa menossa, tulee osallistumaan lapsia, lapsiperheitä, aikuisia, diakonian asiakkaita ja ikäihmisiä.

Itse olen sitä mieltä, että tällä hetkellä kirkon ja seurakuntien isoin haaste on dialogin puute. Toivon todella, että onnistuisimme kasvattamaan yhdessä perheiden,

koulun, harrastustoiminnan ja seurakunnan kesken sukupolven, joka kykenee dialogiin, vaikka ajatukset olisivat erilaiset ja samalla myös ymmärtämään ja kuulemaan vastakkaista mielipidettä.

Ajattelen, että erityisesti yhteisöön kuuluminen on myös seurakunnan yksi merkittävin teema. Kuuluminen yhteisöön, jossa ajatellaan, tunnetaan ja koetaan itselle tärkeä asia samalla tavalla.

Olen huolissani 11–14-vuotiaiden lisääntyvästä pahoinvoinnista ja mielenterveyden haasteet usein lisääntyvät merkittävästi tuossa ikäryhmässä. Ajattelen, että mikäli toiminnallamme voimme edes vähän parantaa tuon ikäisten lasten osallisuuden merkitystä, olemme onnistuneet. Junnuperheiden illat vastaavat tähän tarpeeseen lähes täydellisesti ja helpottaa vielä aikuisen taakkaa siinä mielessä, että toiminta on valmiiksi mietitty ja organisointi eli heille jää tehtäväksi tulla paikalle ja osallistua yhdessä lapsen kanssa

Yhdessä junnuvaikuttajien kanssa junnuohjaajat saivat hommakseen suunnitella toiminnalle logo ja nimi. Tarkoituksena on painattaa paidat osallistujille heidän suunnitteleamalla logolla ja osallistujan nimellä. Tämän tarkoituksena on osaltaan tehdä selväksi, että arvostamme heitä seurakuntalaisina ja yhteisön jäsenenä ja kaikissa päätöksissä haluamme kuulla heitä emmekä esimerkiksi tee tällaisia päätöksiä ilman heitä tai kuulematta heitä. Ajattelen, että tämä on myös merkittävä asia sitoutumisen kannalta, kun osallistujille tulee tunne, että heitä kuunnellaan ja kuunnellaan ja heidän panostustaan arvostetaan.

Junnutoimintaa tehdään kahden työntekijän voimin, joten se ei työntekijäresursina kuormita seurakuntaa mahdollisesti ja tarkoitus on, että junnuperheiden iltoja tulee 1 kappale 2 kuukauteen per työntekijä ja toinen vastaa junnuohjaajatoiminnasta 1 kertaa kuukausi ja toinen junnuvaikuttajaryhmästä, jossa myös tapaamisia kerran kuukaudessa.

Omat odotukseni prosessina on ylittänyt reilusti. Olen saanut vahvistuksen sille, että tällaiselle toiminnalle on tarvetta ja innokkaita osallistujia löytyy. Uskoisin, että osallistujamäärä kasvaa vielä, kun toiminta tulee tapahtumien ynnä muiden

myötä tutummaksi. Lasten juhlissa tuli jo muutama kysely aikuisilta ja heillä oli tiedossaan innokkaita mahdollisia osallistujia.

Koen, että tämä toiminta on merkittävä osa seurakunnan polkuajatusmallissa niin osallistujien itsensä kuin vapaaehtoisuudenkin kannalta. Parhaimmillaan tämä toimintamuoto kasvattaa ja tuo junnuikäisiä vahvasti mukaan seurakunnan toimintaan, kaventaa sukupolvien välistä kuilua ja mahdollisuus myös uusien sukupolvien välisten toimintamuotojen syntyymiseen on hyvinkin mahdollista, sillä junnuhjaajat ovat hyvin innokkaita ja idea rikkaita. Koen jo tässä vaiheessa, että he kokevat olonsa merkitykselliseksi ja että heidän ideoitaan ja ajatuksiaan arvostetaan, myös sitä millaisen panoksen he antavat seurakunnalle omalla osallistumisellaan.

Juttelin vielä kokeneemman työkaverini kanssa junnutoiminnasta ja oli hienoa nähdä hänenkin innostuksensa asiasta ja hän sanoi, että kokee, että nyt olemme löytäneet sen junnutoiminnan tien, joka toimii. Tämä on merkittävä saavutus mielestäni Ylöjärven seurakunnalle ja varhaisnuorisotyölle, että olemme kokeilleet uudenlaista lähestymistapaa ja todenneet sen toimivaksi.

LÄHTEET:

- Aarnio-Linnavuori, E. (2010). Lapsen suhde luontoon. Teoksessa Jokela E, Pruuki, H, (2010) Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma 176-190, Lasten keskus oy.
- Cacciatore, R. (2010) Lapsi ja perhe. Teoksessa Jokela E, Pruuki H, (2010) Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma, 7- 30, Lasten keskus oy.
- ETENE,(i.a.)Etiikkaa elämämme porteilla- periaatteita, kannanottoja ja näkemyksiä, saatavilla 17.11.2024
- Hakkarainen, K. (2010). Varhaisnuorisotyöntekijän kymmenen teesiä. Teoksessa Jokela E, Pruuki H, (2010) Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma 284-300, Lasten keskus oy.
- Hakkarainen K, Vappula K, Mikä ikä 10-14-vuotiaat seurakuntalaisina, (2015), Lasten keskus
- Häkkinen, T. (2021) Nuorisotyön sosiaalipedagogiikka ja osallisuutta tukeva kasvatusajattelu, Teoksessa Häkkinen t (2021) kasvu vapauteen, 181, kirjapaja
- Jokela E, Pruuki H, Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma, 2010, Lasten keskus oy. Kristillinen koulu (i.a.) koulut, saatavilla 20.10.2024
- Kukkasniemi E, Kukkasniemi M, (2010) Harrastava lapsi. Teoksessa Jokela E, Pruuki H, (2010) Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma 163-175, Lasten keskus oy.
- Laimi T, Pusa A-M, Rajala K, Stenvall E (2023), Mielekästä vapaa-aikaa, kavereita ja koordinaatiota, Harrastamisen Suomen mallin arviointi, 22, Karvi
- Luumi, Petri. (2010) Lapsuuden teologiaa. Teoksessa Jokela Eero, Pruuki, Heli,(2010) Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma, 207-221, Lasten keskus oy
- [Mannerheimin lastensuojeluliitto](#), (i.a.) mistä asioista nuori voi itse päättää? saatavilla 10.11.2024, www.mll.fi/vanhemmille/vinkkeja-lapsiperheen-arkeen/mista-asioista-nuori-voi-paattaa-itse/
- Mannerheimin lastensuojeluliitto (i.a.-b),9-12-vuotiaan kehitys, saatavilla 10.11.2024, www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/9-12-v/
- Nuoret ja osallisuus. saatavilla 10.11.2024, www.nuoretjaosallisuus.fi/tietoa-osallisuudesta
- Porkka Jouko, Valtonen M. Kasvu vapauteen, 2021, kirjapaja
- Positiivinen kasvatus, Vahvuus 11: Rohkeus - saatavilla 10.11.2024, www.positiivinenkasvatus.fi/rohkeus

- Pruuki, L. (2010). Hengellinen lapsi. Teoksessa Jokela Eero, Pruuki, Heli, (2010) Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma 222-234, Lasten keskus oy.
- Ritokoski, S. (2010). Lapsi ja kaverit. Teoksessa Jokela Eero, Pruuki, Heli, (2010) Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma 59-76, Lasten keskus oy
- Ritokoski, S, Porkka J. (2021). leiritoiminta- seurakuntien kasvatustoiminnan tärkein muoto. Teoksessa Häkkinen, Tiina (2021) kasvu vapauteen, 277-278, kirjapaja
- Suomen evankelisluterilainen kirkko, (i.a.-a) www.evl.fi/polku-malli, saatavilla 15.8.2024
- Suomen evankelisluterilainen kirkko, (i.a.-b) Polku-malli, saatavilla 8.8.2024
- Suomen evankelisluterilainen kirkko (i.a.-c), [www.evl.fi/rippikoulun aikana kastettuja ja kirkkoon liittyneitä oli ennätysmäärä 2023](http://www.evl.fi/rippikoulun_aikana_kastettuja_ja_kirkkoon_liittyneita_oli_ennatysmaara_2023), saatavilla 6.9.2024
- Suomen evankelisluterilainen kirkko, (i.a.-d) , www.evl.fi/vapaaehtoistoiminta. saatavilla 20.11.2024
- Vappula, K. (2021) Varhaisnuoruuden ikäkaudet, Teoksessa Häkkinen, Tiina (2021) kasvu vapauteen, 190-197, kirjapaja
- Väestö ja yhteiskunta | Tilastokeskus (stat.fi) (i.a.) saatavilla 6.9.2024, www.stat.fi/til/vrm.html
- Ylöjärven kaupunki (i.a.) asukasluku, saatavilla 8.8.2024, www.ylojarvi.fi/tietoajatilastoja
- Ylöjärven seurakunta (i.a.) infoa ja asiointi, tietoa, saatavilla 8.8.2024 www.ylojarvenseurakunta.fi/infoajaasiointi

LIITE 1. Tiedote huoltajille

Hei!

Opiskelen kirkon nuorisotyöntekijäksi (Diakonia ammattikorkeakoulu) ja junnuohjaajatoiminnan kehittäminen on opinnäytetyöni aihe. Avaan opinnäytetyössäni asioita, joita teemme kerhossa ja toiminnoissa, joihin osallistumme. Saatan myös kysellä osallistujilta ikäkauteen liittyviä kysymyksiä, esimerkiksi vapauteen ja rohkeuteen liittyviä, jotka ovat keskeisiä teemoja seurakunnan 11-14-vuotiaiden polku-mallissa, joka on seurakuntien yhteinen kasvatusmalli. Vastauksista ei ilmene millään tavalla lapsen henkilöllisyys ja vastaukset yhdistän niin, että vastaajaa ei kykene tunnistamaan.

Mikäli et halua, että lapsesi vastauksia ei käytetä edes anonymista, ole ystävällinen ja ilmoita siitä minulle 22.11.2024 mennessä.

Kiittäen, Elisa Niemelä, Ylöjärven seurakunta, elisa.h.niemela@evl.fi

LIITE 2. Logo

